

POSEBNOSTI POJEDINIH SREDINA UTJEČU NA KONKRETIZACIJU PROGRAMA

1. PRISTUPNA MISAO

Oduvijek su aktivnosti tjelesne i zdravstvene kulture imale status temeljnog odgojnog nastupanja osnovne škole kao odgojno-obrazovne institucije. Njihovo značenje dobiva u današnjim životnim uvjetima sa sve većom okrenutošću čovjeka boravku u zatvorenim prostorima i premalom kretanju u prirodi posebno značenje. U pravu su oni koji naglašavaju sveukupnost nastojanja u brizi za normalni psihotjelesni rast i razvoj mladih i stjecanje odgovarajuće kulture kao zasebno važnu pedagošku djelatnost. Odgovoran pristup toj djelatnosti vodi i prema poslovima planiranja kao početnoj, no bitnoj etapi u njenoj realizaciji. Radi se u stvari o **dogovaranju** provedbi u zamisli, aktivnosti i akcija između svih sudionika u tome značajnom životnom poslu škole.

2. TRETMAN TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Mjesto ovoga priloga u okviru rasprave koja se vodi ne dopušta udubljanje, no traži kratko pojašnjenje gledanja na tjelesnu i zdravstvenu kulturu u osnovnoj školi kao temeljnoj instituciji nacionalne izobrazbe. Životno iskustvo i pokušaji praktičnog ostvarivanja što većih programskih zahtjeva, upravo radi sustavne skrbi o rastu, razvoju i zdravlju učenika, upućuju na potrebu pobrojavanja sadržaja. Prisjetimo se!

U Hrvatskoj se od prvih dana obveznog školstva zahtjeva i uvodi sustavna tjelovježba (1874.g.). Prelaskom na osmogodišnje obvezno školovanje polovicom dvadesetoga stoljeća taj se zahtjev, zasnovan na vlastitim iskustvima i uvidom u nastojanja u svijetu sustavnije konkretizira. Briga za zdravlje, rast i razvoj učenika, što će reći cjelokupni njegov antropološki status, naglašava se kao zasebni strukturni element djelovanja škole. Ovisno o razvijenosti škola u okvir ove djelatnosti ulaze: ponajprije redovita nastava (sa sve više okrenutosti individualnom prilagođavanju učenicima), zatim briga o pravilnoj izmjeni rada i odmora tijekom dana i tjedna, uvođenje svakodnevnog vježbanja u raspored dana, bavljenje športom u izvannastavno vrijeme, aktivnosti rekreacije (posebno izlazi u prirodu vezano za dob godine, logorovanja, zimovanja, ljetovanja), a onda briga o higijeni života učenika i higijensko-estetskom uređenju školskog prostora, dodatnoj prehrani, zdravstvenoj pa i socijalnoj zaštiti, uz organizirano prisustvovanje i praćenje športskih događanja i natjecanja s njegovanjem odgovarajuće kulture međuljudskih odnosa.

Vjerujem da suvremeni život i pedagoška nastojanja donose sve novije zahtjeve, sadržaje i mogućnosti nastupanja škole. O nabrojenima posjedujem i osobno pozitivno iskustvo. Riječ je o **izrastanju posebnih elemenata kulture življenja današnjeg čovjeka**.

3. KAKO OSTVARIVATI POSTAVLJENE ŽELJE

Ostvarivanje pobrojanih (i drugih) zadaća vodi prema zahtjevu o **uistinu osmislenom pedagoškom i posebice metodičkom pristupu ovom odgojno-obrazovnom području djelovanja škole**. Pretpostavljam da to logički slijedi nakon dosadašnjeg izlaganja.

Kao prvi zahtjev u slijedu razmišljanja o tome što činiti izrasta stav da je riječ o odgojno-obrazovnom sektoru, području, a ne usko nastavnom predmetu i da se istina radi o poslovima koji nose pretežno učitelji kineziolozi, no koji mora postati predmet brige učiteljskih timova i čitavog učiteljskog vijeća. U okviru predviđenih i zacrtanih mjera i akcija planiraju se posebni zadaci od strane pojedinih učitelja i posebice razrednika, koji međusobno dogovaraju provedbu plana i akcija izvršavanja zacrtanih zadaća.

Programiranje djelovanja u nastavi autonomno je područje pojedinih učitelja, no u odjelima starijih razreda sa predmetnom nastavom nužno je međusobno informiranje, dogovaranje i zajedništvo nastupanja svih članova vijeća. Svojevrсна stručna zatvorenost može biti i štetna. U nastupanju razrednih vijeća bez timskog rada više ne ide.

Suvremeni pedagoški trendovi (odavno poznati) vode prema maksimalnoj individualizaciji rada u školi, no ne i zanemarivanje socijalizacije. Jasno da je za to nužno uz dodiplomsku izobrazbu i stalno stručno uzdizanje voditelja i u okviru svake škole, a onda drugih oblika kojih će biti sve više (stručni aktivni, tečajevi, udruge i dr.).

Planiranje i programiranje ovoga djelovanja vodi od predviđanja na duže staze (npr. osiguranje mogućnosti logorovanja), na tijek od godine (jesen, zima, proljeće, ljeto) pa do mjeseca i tjedna u kojem se stalno odvija većina aktivnosti koje i imaju u životu škole svoje stalno mjesto.

Jutro se mora, tako npr. uz glazbu, osjetiti u dnevnom ritmu, vrijeme nastave je na žalost takvo kakvo jest (prečesto podređeno individualnim zahtjevima), podne je vrijeme različitih igara, vježbanja i natjecanja, šport u izvannastavno vrijeme (ovisno o mogućnostima) je područje aktivnosti školskog športskog društva. Može li škola predviđati i vrijeme izlazaka u prirodu (posebno za učenike s boravkom, u školi na Jordanovcu bilo je to svakog tjedna), večer je vrijeme za nastupe športskih udruga, pa i roditelja, i njihove kontakte s učenicima.

Športski život (ponešto opisan) daje životu škole posebno ozračje što se odražava na rast onih danas tako potrebnih crta kulture življenja. A to su npr. svakodnevno vježbanje, izlasci u prirodu, praćenje vlastitog zdravlja, sudjelovanje u natjecanjima, praćenja događanja u športu, prisustvovanje športskim priredbama (koliko sudjeluju škole i kakav je njihov kulturni utjecaj, kultura gledališta, pozitivno ocijenjeni pozivi športskih udruga učenicima za sudjelovanje na programima, često prazna gledališta a učenici pred ulazom itd.) Tko je sve pozvan da brine o slobodnom vremenu i koliko koristimo dane mogućnosti – ostavljam kao otvoreno pitanje.

Ukazao bih i na potrebu odgajanja u učenika sposobnosti samoorganiziranja kao vrijedne ljudske osobine kroz njihovo osamostaljivanje već tijekom nastave, a posebice u njihovim udrugama u izvannastavnim aktivnostima. Uz športska društva tu je i aktivnost organizacije Crvenog križa s bogatim iskustvima. Osobno sam izraziti zastupnik tople i čvršće ljudske povezanosti školskih učeničkih grupa i klubova s odgovarajućim društvima odraslih u sredinama u kojima djeluju škole. Uz naglašene vrijednosti učeničke autonomije ne bih bio pristaša zatvaranja u vlastite okvire.

4. ZAVRŠNA PORUKA – DOGOVORNO U KREIRANJE KONKRETNIH PROVEDBENIH MOGUĆNOSTI

Kultura življenja danas nalaže od škole zasigurno njeno bogatije angažiranje i na području sadržaja tjelesne i zdravstvene kulture. Valja razmišljati o iskorištavanju svih pojedinosti koje suvremeni pedagoški tokovi nude. Ne bismo se smjeli zadovoljiti samo organiziranjem nastavnih aktivnosti, iskorištavajmo dosadašnja iskustva naših škola, upoznajmo ih, iskorištavajmo, otvarajmo se i dalje. Ako je zadaća škole razvijanje i odgajanje određenih životnih potreba nužnost to posebice vrijedi upravo za djelatnosti s područja tjelesne i zdravstvene kulture.

Uvjeren sam da je uključivanjem u aktivnosti svih za čovjeka zainteresiranih, u našem slučaju kazali bismo škole kao zajednice učenika, učitelja, roditelja, športskih udruga i organizacija, uz **smisleno dogovaranje** – u koje je uključeno i odgovorno izvršavanje dogovorenog, moguća provedba sadržajnog bogatstva brige o sveukupnosti antropološkog statusa učenika.

Imajmo uvijek pred sobom cilj: radimo danas za danas, ali i za sutra, za djelovanje, napredak i za suradnju pripremljenih zdravih, pa i životno sretnih osobnosti. I ne zaboravimo - posebnosti pojedinih sredina neka obogaćuju programe škola u području tjelesne i zdravstvene kulture.

5. LITERATURA

1. V. Puževski: U potrazi za suvremenim školstvom, Institut za pedagoška istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1995.